

แนะนำหนังสือ

- ซามูไรลึนลาย บทเรียนเศรษฐกิจฟองสบู่
- ซามูไรอภัยยศ ลอกคราบเศรษฐกิจญี่ปุ่น

ศุภลักษณ์ พรกุลวัฒน์ *

* กรรมการและเลขานุการจัดสัมมนา “เศรษฐกิจฟองสบู่ : บทเรียนจากญี่ปุ่น”

มหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แนะนำหนังสือ

ในช่วงที่วิกฤตการณ์เศรษฐกิจฟองสบู่แตกฟุ้งกระจายไปทั่วประเทศไทยอยู่ในขณะนี้ สิ่งหนึ่งที่เรควรจะต้องให้ความสนใจก็คือ การได้มีโอกาสเรียนรู้บทเรียนทางเศรษฐกิจจากประเทศอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบในลักษณะเดียวกัน และนั่นจึงเป็นเหตุผลสำคัญอันหนึ่งซึ่งเป็นที่มาของการเลือกหยิบหนังสือ 2 เล่ม จากงานเขียนของ คริสโตเฟอร์ วู้ด (Christopher Wood) นักข่าวจากนิตยสาร ดี อีโคโนมิสต์ ที่ได้มีการแปลและเรียบเรียงเป็นฉบับภาษาไทยในชื่อว่า **“ซามูไรล้นลาย บทเรียนเศรษฐกิจฟองสบู่”** และ **“ซามูไรอัปยศ ลอกราบเศรษฐกิจญี่ปุ่น”** มานำเสนอในที่นี้ ด้วยเห็นว่าเนื้อหาในหนังสือทั้งสองเล่มนี้มีความน่าดึงดูดใจและยังเป็นการนำเสนอภาพวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นจากการสัมผัสด้วยตัวผู้เขียนเองอย่างแท้จริงในช่วงเวลาดังกล่าว งานเขียนของวู้ดถือได้ว่าเป็นอีกมุมมองหนึ่งในฐานะของนักข่าว ซึ่งอาจจะแตกต่างจากงานเขียนเรื่องเศรษฐกิจฟองสบู่ของนักเขียนหรือนักวิชาการคนอื่น ๆ แต่ก็ถือได้ว่ามีสีสันและให้ความรู้ได้ดีไม่แพ้กัน

หนังสือเรื่อง **“ซามูไรล้นลาย บทเรียนเศรษฐกิจฟองสบู่”** หรือในชื่อภาษาอังกฤษว่า **“The Bubble Economy : The Japanese Economic Collapse”** เป็นผลงานจากการแปลและเรียบเรียงของอภัสสร ฤทธิ์แรงกล้า ซึ่งทางโครงการวัฏจักรบุ๊คส์ หนังสือพิมพ์วัฏจักรรายวันได้นำมาตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2538 ถือได้ว่าเป็นงานคุณภาพอีกชิ้นหนึ่งสำหรับผู้ที่สนใจติดตามเรื่องราวเศรษฐกิจโลกไม่ควรพลาด เนื่องจากผู้แปลได้พยายามที่จะถ่ายทอดผลงานออกมาด้วยการใช้ภาษาที่สามารถอ่านและทำความเข้าใจได้ง่าย

หากได้พิจารณาผลงานของวู้ดจากงานแปลชิ้นนี้ จะเห็นได้ว่าวิกฤตการณ์เศรษฐกิจฟองสบู่ที่เกิดขึ้นในญี่ปุ่นมีลักษณะหลายประการที่คล้ายคลึงกันกับกรณีของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นกรณีความตกต่ำของสถาบันการเงิน, ตลาดหุ้น, ธุรกิจที่ดินและอสังหาริมทรัพย์, บริษัทประกันภัย ฯลฯ เพียงแต่ว่าในกรณีของญี่ปุ่นอาจจะมีการปัจจัยเหตุที่แตกต่างจากประเทศไทย ซึ่งรายละเอียดที่น่าสนใจเหล่านี้สามารถหาอ่านได้จากหนังสือเล่มนี้ อันเป็นภาคแรกของงานเขียนเรื่องเศรษฐกิจฟองสบู่ของวู้ดที่เป็นการให้ภาพรวมโดยย่อ ด้วยการรวบรวมข้อมูลและข้อเขียนจากวารสารและสิ่งตีพิมพ์ต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากเศรษฐกิจฟองสบู่ในญี่ปุ่นหลังจากปี 1992 จนถึงครั้งแรกของปี 1995 ส่วนภาพขยายอย่างละเอียดเข้มข้นนั้นสามารถติดตามได้จากหนังสือเรื่อง **“The End of Japan Inc. : How the New Japan Will Look”** ซึ่งเป็นภาคต่อของหนังสือเล่มแรก

สำหรับผลงานที่เป็นภาคต่อของเศรษฐกิจฟองสบู่เล่มแรกของวุฒนั้น มีชื่อเป็นภาษาไทยว่า **“ซามูไรอัยยศ ลอกคราบเศรษฐกิจญี่ปุ่น”** ซึ่งเป็นผลงานที่ได้รับการแปลและเรียบเรียงโดยสุเมธา เขมกวัณน์ นั้น นับเป็นหนังสือที่พยายามจะสะท้อนให้เห็นถึงวัฏจักรการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดหรือประเทศใดหลีกเลี่ยงพ้น โดยเฉพาะในสภาวะที่โลกเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วดังเช่นปัจจุบัน เนื่องจากเศรษฐกิจฟองสบู่ของญี่ปุ่นเผชิญมาแตกสลายในช่วงที่โลกเพิ่งจะผ่านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองโลกครั้งใหญ่หลังจากสิ้นสุดยุคสงครามเย็นมาได้ไม่เท่าไร ญี่ปุ่นจึงมีแรงกดดันจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นมาอีกด้านหนึ่ง โดยเฉพาะจากสหรัฐฯ ซึ่งเริ่มเปลี่ยนแปลงท่าทีต่อญี่ปุ่นโดยหันมาให้ความสนใจด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้ามากขึ้น ความตกต่ำทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่เป็นบาดแผลเรื้อรังจากยุคเศรษฐกิจฟองสบู่ ผนวกกับแรงกดดันที่แข็งแกร่งจากต่างชาติ ทำให้ญี่ปุ่นมีทางเลือกไม่มากนัก และดูเหมือนว่าทางออกที่ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้พยายามสะท้อนออกมาก็คือ ญี่ปุ่นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครั้งใหญ่ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวิธีดำเนินธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่น ผ่านการลดกฎระเบียบและโครงสร้างที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุน และการสลายระบบรวมศูนย์อำนาจของญี่ปุ่น

ผลงานทั้งสองเล่มของคริสโตเฟอร์ วู้ด ซึ่งได้รับการแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยแล้วนั้น นับเป็นผลงานที่น่าสนใจและควรที่จะนำมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ถึงแม้ว่าวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นจะเหมือนหรือแตกต่างจากประเทศไทยหรือไม่ก็ตาม